

Med rett til å drømme

av Kristian Tønning Riise

INTERVJU: I en alder av 23 år har Julio Cesar Rivas blitt fengslet 12 ganger. Han har allerede varige skader på nyrene som følge av sultestreiker. Hans eneste forbrytelse er fredelige demonstrasjoner mot menneskerettighetsbrudd i Venezuela.

Hvert år deler Høyre ut Sjur Lindebrækkes pris for demokrati og menneskerettigheter på Høyres landsmøte. I år gikk prisen til studentorganisasjonen JAVU, (Active Youth United Venezuela). Julio Rivas mottok prisen på vegne av organisasjonen.

Jeg setter meg ned og tar en prat med Rivas i hotellobbyen.

Rivas skulle egentlig mottatt prisen sammen med en annen representant for JAVU, Milena Figueroa. Hun turte imidlertid ikke å forlate landet pga trusler mot hennes familie.

– Dette er en helt vanlig metode fra Chavez regime, forteller Rivas. Først prøver de å avskrekke deg fra å reise ved å ringe familien din og true med represalier. Det var ikke mulig å gjøre det med meg siden jeg ikke har familie i Venezuela lenger. De er i eksil i utlandet. I stedet ble jeg selv oppringt og forsøkt truet fra å reise. På flyplassen ble jeg kledd naken og måtte gjennomgå alle mulige typer kontroller. Når jeg kommer hjem kan jeg vente meg anklager om landsforræderi.

Trusler og vold

– *Hvordan blir din organisasjon motarbeidet i det daglige i Venezuela?*

– Det er først og fremst gjennom systematiske trusler. Våre medlemmer blir banket opp og familiemedlemmer kidnappes. Det blir reist tiltaler mot deg som hverken ender i en sak eller en henleggelse. Slik kan tiltalen brukes som en kontinuerlig grunn til å arrestere våre medlemmer etter eget for godtbeholdende.

– Vi blir kriminalisert fordi vi bruker vår grunnlovsfestede rett til fredelige demonstrasjoner. Kritiske uttalelser mot Chavez – det kan være demonstrasjoner, nettaktiviteter, alt mulig – møtes med anklager om oppvigleri og landsforræderi. Jeg har vært i fengsel 12 ganger. Sist gang var da jeg opponerte mot en ny opplæringslov som bruker sosialismen som opplæringsform, og lærer barn og unge å ha forbilder som Che Guevara.

Mediene underlagt regimet

– *Hvordan får dere spredd budskapet deres?*

– Internett er helt vitalt for måten vi jobber på. Venezuela er for eksempel det landet med tredje flest brukere av twitter i hele verden. Vi er nødt for å bruke internett for å bli hørt. Det er nå kun én stor TV-kanal igjen som er i opposisjon til Chavez. De andre er overtatt, kuert, truet til taushet, og på ulike måter underlagt regimet?

– *Chavez' tilhengere forteller om en helt annen virkelighet med mye kritikk og mediepluralisme?*

– Dette gjelder til dels de regionale mediene. Her er det fortsatt en del kritikk. Regjeringen har først og fremst gått løs på de store mediebedriftene, men på denne måten også avskrekket mange av de mindre.

Nå er det bare én uavhengig nasjonal TV-kanal igjen, og selv denne er egentlig ikke per definisjon nasjonal, fordi den er fratatt konsesjon, og sender via kabelnett.

– JAVU ble stiftet som en reaksjon på nettopp dette, da tv-kanalen RCTV ikke fikk fornyet sin konsesjon, som i stedet gikk til en statseid, regjeringsvennlig tv-stasjon. Det er denne metoden regjeringen som regel bruker. Og samtidig med at konsesjonen fjernes, konfiskeres også alt av teknisk utstyr til sendinger for å gjøre det enda vanskeligere. Da RCTV gikk over på kabel og fortsatte sendingene der, forsøkte Chavez å stenge den direkte, fordi RCTV nektet å sende Hugo Chavez' taler. Et annet eksempel er Guillermo Zuloaga – eieren av Globovision – og hans sønn. De er begge i eksil, med stående arrestordre på begge. Det Hugo Chavez driver med er en heksejakt på kritiske medier.

Politisk pøbel

(BILDE: Lorent Saleh, en annen student, etter å ha blitt banket opp for en fredelig demonstrasjon)

– Dere har også hatt mye fokus på politiske fanger, men dette har, så langt jeg har sett, ikke fått mye internasjonal oppmerksomhet før de siste årene. Er dette en nylig utvikling?

– Nei, dette begynte allerede for syv år siden, og siden da har fengslingen av politisk opposisjonelle økt. Vi har eksempler med politiske fanger som er blitt torturert med blant annet gift og elektriske støt mot testiklene. Grunnen til at det har fått økt internasjonal oppmerksomhet den siste tiden er at man også har

begynt å fengsle unge mennesker som meg selv. Nå gjenstår det 22 politiske fanger, 300 som lever i eksil og 2500 som har blitt tiltalt uten at saken deres er tatt opp eller noen dom er avsagt.

– Venezuela har opplevd en voldsom økning i kriminalitet. Hva mener du er årsaken?

– Regjeringen har for det første vært slapp med å håndtere kriminalitet, men de har også bidratt betraktelig til den ved å direkte bevæpne gjenger mange steder. De bruker ofte gjengene i stedet for politiet når de skal lukke bedrifter, ekspropriere eiendom eller slå ned på demonstranter. På denne måte kan regjeringen skjule seg bak pøblene, og fraskrive seg ansvaret. Kriminalitet har alltid vært et problem i Venezuela, men med Chavez er den blitt mer enn firedoblet.

Ny valgordning til Chavez' fordel

– Hva betyr internasjonal oppmerksomhet, og slike priser som denne, for deres arbeid?

– Å sette et internasjonalt søkelys på situasjonen i Venezuela er en sentral del av vårt arbeid. Verden må få øynene opp for at Venezuela ikke er et demokrati. Det er et regime som overhodet ikke respekterer menneskerettigheter. Husk at Chavez først forsøkte å komme til makten ved et statskupp. Dette glemmer mange. Da det mislyktes valgte han en annen strategi. Han kom til makten via demokrati, men har i ettertid vist stadig mer av sin opprinnelige tanke, og tatt i bruk udemokratiske virkemidler for å tviholde på makten. Chavez kontrollerer per dags dato alle maktkonstellasjoner i Venezuela. Også valgene er kontrollert...

– Men internasjonale valgobservatører har vært i Venezuela og meldt om at valgene har gått riktig for seg?

Valgobservatører får kun tilgang til spesielt utvalgte valgcentre. All stemmegivning i Venezuela er også elektronisk, men på senteret der informasjonen mottas og håndteres får ikke opposisjonen stille med observatører. Bare året før parlamentsvalget i fjor brukte også Chavez sitt flertall i parlamentet til å få vedtatt en ny valgordning som gir massiv overrepresentasjon til distrikter som er pro-Chavez.

– *Hvorfor var en ny valgordning nødvendig?*

– Fordi Chavez' elektorat har endret seg betraktelig. Før lå mye av styrken til Chavez i byene. Disse har vendt seg mot han, og han sitter igjen med mest støtte på landsbygda. Disse er heller ikke nødvendigvis Chavez-tilhengere, men mer et resultat av at det er skapt et voldsomt avhengighetsforhold til staten. Chavez har ikke gjort befolkningen i stand til å realisere sine egne drømmer og forme sine egne liv. I stedet har han skapt befolkningsgrupper, særlig i distriktene, som er så kronisk avhengig av direkte økonomiske overføringer at de ikke tør annet enn å stemme på Chavez.

– *I 2005 boikottet opposisjonen valget. Er dette aktuelt igjen?*

– Nei. Opposisjonen ønsker ikke at hovedfokus for neste valg skal være valgfusket. Vi ønsker ikke en reprise av 2005. Opposisjonen er nå enige om at man må samle seg om én presidentkandidat før neste valg, og hvis valgjuks får for mye oppmerksomhet før valget kan det ha en demoraliserende effekt, ettersom folk vil holde seg hjemme i stedet for å gå og stemme. Dess flere som går og stemmer, dess vanskeligere blir det for Chavez.

Rett til å drømme

– *Hva har det å si for dere at Chavez, til tross for flere og flere autoritære virkemidler, forsøker å opprettholde et mest mulig positivt bilde av seg selv?*

– Chavez er ekstremt opptatt av sitt internasjonale image, og det gjør det desto viktigere for oss å få internasjonalt søkelys på våre saker. Det er da vi klarer å presse regimet til å gjøre retrett. Mange politiske fanger er satt fri pga sultestreikene vi har gjennomført, fordi oppmerksomheten blir ubehagelig. Samtidig viser både virkemiddelet og effekten av det hvor gjennomgående udemokratisk systemet er. Ingen skal måtte sultestreike for å kreve grunnleggende lovfestede rettigheter, og det at virkemiddelet fungerer er enda mer betegnende. I demokratiske land går ikke politiske seire gjennom sultestreik.

– *Til slutt: Hele din familie er i eksil i utlandet. Du kunne levd et behagelig liv utenfor Venezuela. Hvorfor valgte du å bli?*

– Jeg føler ikke at dette er et valg jeg har gjort. For meg er dette en forpliktelse. Som ung har man rett til å drømme, og det er denne retten jeg må kjempe for.

- Kristian Tønning Riise (f. 1988) jobber som informasjonsrådgiver i Unge Høyres Landsforbund, og har vært praktikant i Civita. Han har tatt fag innen idéhistorie ved Universitetet i Oslo, og blogger på grenserforpolitikk.com.